

ORIGINAL ARTICLE / ORJİNAL MAKALE

“Kendimi Hemşire Gibi Hissettim...” Hemşirelik Öğrencilerinin İlk Klinik Deneyimleri: Odak Grup Görüşmesi

‘I felt like a nurse...’ Initial Clinical Experiences of Nursing Students: Focus Group Study



Menrve Uğuryol Ünal¹



Dilek Sarı²

1 Araş. Gör. Dr., Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Bornova, İzmir, Türkiye

2 Prof. Dr., Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, Bornova, İzmir, Türkiye

Geliş: 22.04.2025, Kabul: 23.12.2026

Öz

Arka Plan: Klinik uygulamalar hemşirelik eğitiminde büyük bir öneme sahiptir. Özellikle de öğrenci hemşirelerin ilk uygulama deneyimleri özeldir.

Amaç: Bu araştırmada öğrenci hemşirelerin ilk klinik deneyimlerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Araştırma tanımlayıcı nitel bir çalışmadır. Araştırmanın örneklemini bir hemşirelik fakültesinde 2024-2025 öğretim yılında ikinci sınıfa devam eden ve ilk klinik uygulamasını tamamlayan 24 öğrenci oluşturmuştur. Veriler odak grup görüşmesi yöntemi ve yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Toplanan veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırmanın raporlanmasında COREQ kontrol listesi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırma sonuçlarına göre dört tema ortaya çıkmıştır. Bu temalar “olumlu deneyimler”, “zorlayıcı deneyimler”, “mesleki deneyimler” ve “baş etme davranışları”dır. Öğrencilerin yaşadıkları olumlu deneyimler arasında yapıcı duygular, keyif verici duygular, iletişim becerilerinde gelişim ve hastayla olumlu etkileşim yer almaktadır. Öğrencilerin yaşadıkları zorlayıcı deneyimlerde zorlayıcı duygular ve hastalıkla yüzleşme alt temaları elde edilmiştir. Öğrencilerin mesleki deneyimleri arasında temel hemşirelik becerilerinde gelişim, mesleki doyum, mesleğin zorlukları, ekip çalışması ve klinik etkileşim ve profesyonel baş etme alt temaları elde edilmiştir. Öğrencilerin zorluklarla baş etmede duygusal baş etme, kaçma-kaçınma davranışı ve sosyal destek yollarını kullandıkları saptanmıştır.

Sonuç: Bu araştırma öğrenci hemşirelerin ilk klinik uygulamalarında yaşadıkları olumlu, zorlayıcı ve mesleki deneyimleri ve zorluklarla başa çıkmada gösterdikleri baş etme davranışlarına yönelik önemli bulgular sunmaktadır. Bu bulgular öğrenci hemşirelerin eğitim süreçlerinde duygusal ve profesyonel destek gereksinimlerine daha fazla odaklanılması gerektiğini ve mesleki algılarının güçlendirilmesi için gerekli desteklerin sağlanması gerektiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: İlk klinik deneyim, öğrenci, hemşirelik.

Sorumlu Yazar: Merve UĞURYOL ÜNAL, Araştırma Görevlisi Doktor, Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Bornova, İzmir, Türkiye

Email: merve.uguryol.unal@ege.edu.tr, **Tel:** (505)5293310

Nasıl Atıf Yapılır: Uğuryol Ünal M, Sarı D. Kendimi Hemşire Gibi Hissettim...” Hemşirelik Öğrencilerinin İlk Klinik Deneyimleri: Odak Grup Görüşmesi. Etkili Hemşirelik Dergisi. 2026;19(3): 410-423

Journal of Nursing Effect published by Cetus Publishing.



Journal of Nursing Effect 2026 Open Access. This article is distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License

Abstract

Background: Clinical practice has a great importance in nursing education. Especially the initial practice experiences of student nurses are special.

Objectives: The objective of this study was to analyse the initial clinical experiences of student nurses.

Method: The study is a descriptive qualitative study. The sample of the study consisted of 24 students who continued their second year in a nursing faculty in the 2024-2025 academic year and completed their initial clinical practice. Data were collected through focus group interview method and semi-structured interview form. The collected data were analysed by content analysis method. COREQ checklist was used to report the research.

Results: According to the results of the study, four main themes emerged: "positive experiences," "challenging experiences," "professional experiences," and "coping behaviors." Among the positive experiences reported by the students were constructive emotions, enjoyable feelings, development of communication skills, and positive interactions with patients. The challenging experiences included subthemes of distressing emotions and confronting illness. Professional experiences encompassed the development of fundamental nursing skills, professional satisfaction, challenges of the profession, teamwork and clinical interaction, and professional coping. In coping with difficulties, students employed emotional coping strategies, avoidance behaviors, and social support.

Conclusion: This study provides important insights into the positive, challenging, and professional experiences of nursing students during their first clinical practice, as well as the coping behaviors they employ to manage difficulties. These findings highlight the need to focus more on the emotional and professional support requirements of nursing students throughout their education and to provide necessary support to strengthen their professional perceptions.

Key Words: Initial clinical experience, student, nursing.

GİRİŞ

Hemşirelik eğitimi, teorik ve klinik bilgiyi içeren ve öğrencilere hemşirelik mesleğinin kazandırılmasında temel rol oynayan planlı bir eğitim programıdır. Hemşirelik teorik eğitimi kuramsal bilgiyi içerirken, klinik uygulama süreci öğrenci hemşirelerin teorik eğitimde edindikleri bilgiyi klinik ortamda beceriye dönüştürme sürecini içermektedir (Marriott, Wellee-Newton ve Reid, 2024).

Klinik ortam öğrenci hemşirelerin öğrendikleri bilgileri uygulamalarına, yeni beceriler öğrenmelerine, öğrenilen becerilerin geliştirilmesine ve farklı kazanımlar elde edilmesine olanak sağlamaktadır (Mahasneh, Shoqirat, Alsaraireh, Singh ve Thorpe, 2021). Aynı zamanda klinik ortam öğrenci hemşirelere gözlem yapma, rol modelleri gözlemleme ve

tek başına sorumluluk alma fırsatı sunmaktadır (Marriott, Wellee-Newton ve Reid, 2024). Hemşirelik eğitiminin bu kritik aşaması öğrencilerin mesleki kimliklerinin oluşmasına ve sağlıklı bir çalışma ilişkisi kurmalarına katkı sağlamaktadır. Bu açıdan klinik uygulamalar hemşirelik eğitiminde büyük bir öneme sahiptir (Mahasneh, Shoqirat, Alsaraireh, Singh ve Thorpe, 2021). Özellikle de öğrenci hemşirelerin ilk uygulama deneyimleri özeldir.

İlk kez klinik uygulama alanına çıkan hemşirelik öğrencileri daha önce alışık olmadıkları bir ortama uyum sağlamaya çalışmakta, hekim, hemşire, hasta ve sağlık personeli gibi birçok kişi ile çalışmak durumunda kalmaktadır. Ayrıca, öğrenci hemşireler teorik eğitimde öğrendikleri becerileri gerçek hasta üzerinde uygulama fırsatı bulurlar. Klinik deneyimler,

öğrencilerin mesleklerinde karşılaşabilecekleri durumlara hazırlanmalarını, ekip çalışması yapabilmelerini, hasta ve hasta yakınlarıyla etkili iletişim kurabilmelerini, mesleki etik kuralları, nitelikleri ve hasta güvenliği konularını derinlemesine öğrenmelerini sağlar (Mohamed, El-Sayed, Elhanafy ve Noeman, 2024; Baek, Han, Cho ve Ju, 2023; Dor ve Halperin, 2022). Ancak, gerçek hastalarla ilk kez karşılaşan öğrenci hemşireler; hastaya zarar verme korkusu, iletişim zorlukları, karar vermede güçlük, beceri ve özgüven eksikliği, hata yapma endişesi ya da olumsuz tepkilerle karşılaşma gibi durumlarla karşı karşıya kalabilir. Araştırmalar, hemşirelik öğrencilerinin ilk klinik uygulamalarda yüksek düzeyde stres yaşadığını göstermektedir (Dias vd., 2024; Toğan vd., 2023). Bununla beraber, yapılan araştırmalar ilk klinik deneyimin hemşirelik öğrencilerinin tutum, şefkat ve iletişim becerilerini şekillendirmede oldukça etkili olduğunu belirtmiştir (Yıldız İçigen ve Sönmez, 2024; Wang, Cao ve Du, 2022). Öğrenciler ilk klinik uygulamalarında aidiyet duygusu, meslek bilinci ve beceri geliştirme gibi olumlu deneyimler yaşarken; sınırlı deneyim, çalışanlarla etkili iletişim kuramama ve tıbbi cihazlarla karmaşık durumlarla karşılaşma nedenleri ile olumsuz deneyimler de yaşayabilmektedirler (Brady, Price, Bolland ve Finnerty, 2019; Kalyani, Jamshidi, Molazem, Torabizadeh ve Sharif, 2019). Klinik eğitim süreçlerinin planlanmasında, öğrencilerin deneyimlerini etkileyebilecek durumlar tüm boyutları ile ele alınmalıdır (Özsaban ve Bayram, 2020). Bu anlamda öğrencilerin deneyimlerine ilişkin gerçekleştirilecek nitel araştırmaların derinlemesine veriler sunması açısından avantajlı olduğu düşünülmektedir.

Öğrencilerin ilk klinik deneyimlerine ilişkin

veriler, klinik deneyimleri en üst düzeye çıkarmayı amaçlayan stratejilerinde oluşturulmasına zemin hazırlayacaktır. Bu özden yola çıkılarak, bu çalışmada öğrenci hemşirelerin ilk klinik uygulama deneyimlerini derinlemesine incelemek amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Tipi

Araştırma tanımlayıcı nitel bir çalışmadır. Nitel araştırmalar katılımcıların deneyimlerini daha derinlemesine anlama fırsatı vermektedir (Creswell, 2013). Veri toplama yöntemi olarak grup etkileşimi içinde bireylerin ne düşündüğünü ve ne hissettiğini anlamak amacı ile odak grup görüşmeleri yöntemi kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Araştırmanın Yapıldığı Yer

Araştırma Türkiye'deki bir Hemşirelik Fakültesi'nde 2024-2025 öğretim döneminde öğrenim gören ve ilk klinik uygulamalarını tamamlayan ikinci sınıf hemşirelik öğrencileri üzerinde yürütülmüştür.

Araştırmanın Evreni/Örneklemi

Araştırmanın evrenini 287 ikinci sınıf hemşirelik öğrencisi oluşturmuştur. Örneklem grubunun belirlenmesinde amaçlı örneklem yöntemi kullanılmıştır (Creswell, 2013). Araştırmaya katılmaya gönüllü ve ilk klinik uygulamasını Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Kliniği'nde tamamlayan 24 öğrenci örneklem grubuna dahil edilmiştir. Örneklem grubunun oluşturulmasında öğrencilerin yaş, motivasyon ve zaman uygunluğu durumları dikkate alınmıştır. Araştırmanın dahil edilme kriterleri; (1) Gönüllü katılım, (2) Görüşmelere aktif katılımdır. Araştırmanın dışlama kriterleri ise; (1) Daha önce bir sağlık profesyoneli olarak (anestezi teknikeri, paramedik, ameli-

yathane teknikeri vb) olarak klinik uygulama yapan öğrenciler araştırmaya dahil edilmiştir. Grup dinamiğini etkileyeceği ve katılımcılar arasındaki etkileşimi azaltabileceği için odak gruptaki öğrenci sayısı sekiz olarak belirlenmiştir. Bu doğrultuda araştırma altı haftalık klinik uygulamasını tamamlayan, üç odak grup ve her bir grupta sekiz kişi olacak şekilde 24 gönüllü öğrenci ile yürütülmüştür. Araştırma grubunu oluşturan öğrencilerin 22'si kadın ve 2'si erkektir. Bu araştırma için Nitel Araştırma Raporlama Kılavuzu (COREQ) kullanılmıştır.

Veri Toplama Araçları/Geçerlik ve Güvenirlilik Bilgileri

Tanıtıcı bilgi formu

Katılımcıların yaş ve cinsiyetlerini içeren iki sorudan oluşmaktadır.

Yarı yapılandırılmış görüşme formu

Araştırmacılar tarafından araştırmanın amacı doğrultusunda hazırlanan ve açık uçlu sorulardan oluşan formda öğrencilerin ilk klinik uygulama deneyimlerine ilişkin sorular yer almaktadır. Öğrenci hemşirelerden aşağıdaki sorular aracılığıyla ilk klinik uygulama deneyimlerini anlatmaları istenmiştir.

Tablo 2. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları

Sorular

1.Klinik uygulamaya ilk çıktığınızda neler hissettiniz?

2.Klinik uygulama sırasındaki deneyimlerinizden bahseder misiniz?

Sonda Soru:Bu deneyimleri yaşadktan sonra neler yaptınız?

3.İlk klinik uygulamadan sonra hemşirelik becerilerinizle ilgili neler söylersiniz?

4.İlk klinik uygulamadan sonra hemşirelik mesleği ile ilgili neler söylersiniz?

Veri Toplama Süreci

Veriler Şubat 2025-Mart 2025 tarihleri arasında yüz yüze ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Veriler, yarı yapılandırılmış form aracılığıyla ve yönlendirici olmayan odak grup görüşme tekniği ile toplanmıştır. Odak grup görüşmeleri nitel araştırma yöntemlerinden biri olup, belirli bir konu çerçevesinde grupta yapılan görüşme tartışma tekniği olarak adlandırılmaktadır (Peker-Dural ve Karasu, 2023). Odak grup görüşmeleri nitel araştırmalarda kullanılan sistematik veri toplama yöntemi olması açısından önem taşımaktadır. Literatürde her bir grupta en az 6, en fazla 12 katılımcı olması ve 3-5 odak grubun yeterli olacağı önerilmektedir (Baş ve Akturan, 2017; Başkale, 2016). Bu doğrultuda altı haftalık klinik uygulamalarını tamamlayan 24 öğrenci ile

üç grup ve her bir grupta sekiz öğrenci olarak odak grup görüşmeleri gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler yarı yapılandırılmış sorular aracılığıyla ve alanında uzman iki akademisyen hemşire tarafından gerçekleştirilmiştir. Odak grup görüşmeler ortalama 60 dakika sürmüştür. Öğrenciler görüşmeler sırasında birbirlerinin yüzlerini görecektir şekilde oturmuşlar ve görüşme salonunun kapısı kapalı tutulmuştur. Görüşmenin başında araştırmacılar tarafından, araştırmanın amacı açıklanmış, öğrencilerden araştırmaya yönelik yazılı ve sözlü onam alınmıştır. Öğrencilere görüşmeler sırasında ses kaydı alınacağı bilgisi verilmiştir. Öğrencilere ifade ettikleri verilerin bilimsel amaçla kullanılacağı, bir ders kapsamında kullanılmayacağı ve sorularda herhangi bir doğru ya da yanlış yanıtın olmadığı açıklanmıştır. Onam alındıktan sonra öğrencilerin tanıtıcı bilgileri toplanmıştır. Araştırmacılarından

biri yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla tartışma içeriğini yönetirken, diğeri grup içi etkileşimi gözlemlemiş ve sözel olmayan ifadeleri not etmiştir. Araştırmacılar objektif bir tutum sergilemiştir. Gruptaki katılımcılar grup kurallarına uymuştur. Her bir grup üyesi kendisini özgür şekilde ifade etmiştir. Her bir gruptaki katılımcılar yeterli düzeyde etkileşimde bulunmuştur. Odak grup görüşmesi yapan araştırmacının nitel araştırma yöntemleri konusunda deneyimi ve eğitimi bulunmaktadır.

Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmaya katılan öğrencilerin tanıtıcı bilgilerine ilişkin verilerin analizinde tanımlayıcı istatistiklerden (sayı, yüzde, ortalama) yararlanılmıştır. Öğrenciler ile yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen nitel verilerin analizinde ise içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Ses kaydı alınan görüşmelerin word belgesine dökümleri yapılmıştır. Yazıya dökülen verilerin analizi iki araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. İki araştırmacı birbirinden bağımsız olarak çalışmış ve kodlar belirlenmiştir. Sonraki aşamada araştırmacıların üzerinde uzlaşmaya vardığı kod listesi esas alınmıştır. Benzer ve farklı kodlar bir araya getirilerek kategoriler elde edilmiştir. Anlamlarına göre kategorilere isim verilmiştir. Ardından anlamlarına göre kategoriler bir araya getirilerek temalar elde edilmiştir. Bu aşamada alt tema ve temalara son halini vermek için nitel araştırma eğitimi ve deneyimi olan uzmanların görüşlerinden yararlanılmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırma Helsinki Bildirgesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olarak yürütülmüştür. Ege Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği (EGEBAYEK) Kurulu'ndan etik onay (Karar Tarihi: 7 Şubat 2025, Karar Numarası: 2733) ve çalışmanın yapılacağı kurumdan yazılı izin (Karar Tarihi: 10.03.2025, Karar Numarası: E.2328681) alınmıştır. Araştır-

maya katılan öğrenciler araştırma hakkında bilgilendirilmiş ve görüşmelerden önce yazılı ve sözlü onamları alınmıştır. Öğrencilere araştırmanın herhangi bir aşamasından araştırmadan ayrılacakları ile ilgili bilgi verilmiştir. Makalede araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur.

Verilerin Geçerlik ve Güvenirlik Bilgileri

Araştırmanın uygulanması ve raporlanmasında Nitel Çalışmaların Raporlanması için Birleştirilmiş Kriterler (COREQ) standartları kullanılmıştır (Tong, Sainsbury ve Craig, 2007). Araştırmada verilerin doğruluğunu sağlamak amacıyla güvenilirlik, tutarlılık, aktarılabilirlik ve doğrulanabilirlik olmak üzere dört temel yöntem kullanılmıştır (Colorafi ve Evans, 2016). Her iki araştırmacı da nitel araştırma konusunda eğitim almış deneyimli kişilerdir. Odak grup görüşmeleri, benzer deneyimlere sahip öğrencilerden oluşturulan üç grup ile gerçekleştirilmiştir. Her grupta 8 katılımcı yer almış ve literatürde önerildiği üzere 3-5 grup (Creswell, 2013) planlaması dikkate alınarak süreç tamamlanmıştır. Görüşmeler sonucunda veriler tekrar etmeye başladığından ek grup görüşmesine ihtiyaç duyulmadan 3 grupla süreç tamamlanmıştır. Görüşmelere her iki araştırmacı da dahil olmuş, bir görüşmeci yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla görüşmeyi yönetirken, diğer araştırmacı gruptaki öğrencilerin gözlem yolu ile sözel olmayan ifadelerini not etmiştir. Araştırmanın iç geçerliğinin sağlanması amacıyla, kişisel bilgi formu ve soru formu, nitel araştırmalar konusunda farklı kurs ve araştırma deneyimi olan iki öğretim elemanı tarafından incelenmiş ve alınan geri bildirimlere göre yeniden düzenlenerek form son halini almıştır. Yıldırım ve Şimşek (2008)'e göre dış geçerliğin sağlanması kapsamında, sonuçların benzer ortamlara genellenebilir olması için nitel araştırmacının çalışmanın tüm aşamaları hakkında ayrıntılı bir şekilde açıklama yapması gerekmektedir. Bu bağlamda dış geçerliği sağlamak için

araştırmanın basamaklarına ve sonuçlarına ilişkin ayrıntılı açıklamalara yer verilmiştir. Verilerin analizinde araştırmanın kodlama güvenilirliğini artırmak amacıyla veriler, araştırmacılar tarafından bağımsız olarak kodlanmış ve karşılaştırma yapılmıştır. Her bir temanın altına, öğrencilerin ifadelerine ilişkin örnekler verilmiştir (Houghton, Casey, Shaw ve Murphy, 2013).

BULGULAR

Öğrencilerin Tanıtıcı Özellikleri

Örneklem grubu ikisi erkek 22'si kadın toplam 24 kişiden oluşmaktadır. Katılımcıların yaş ortalaması

20,95±0,69'dur. Katılımcılar klinik uygulamalarını Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Kliniği'nde yapmıştır.

Araştırmanın Tema ve Alt Temaları

Öğrenci hemşirelerin ilk klinik uygulama deneyimlerinin içerik analizi sonucu dört tema ortaya çıkmıştır. Bu temalar olumlu deneyimler, zorlayıcı deneyimler, mesleki deneyimler ve baş etme davranışlarıdır (Tablo 2).

Tema 1. Olumlu Deneyimler

Öğrencilerin ilk klinik uygulamada yaşadıkları olumlu deneyimler "yapıcı duygular", "keyif verici duygular", "iletişim becerilerinde gelişim" ve "has-

Tablo 2. Araştırma Sonuçlarına Göre Ortaya Çıkan Dört Tema ve Alt Temalar

Ana Temalar	Alt Temalar
Olumlu deneyimler	Yapıcı duygular
	Keyif verici duygular
	İletişim becerilerinde gelişim
	Hastayla olumlu etkileşim
Zorlayıcı deneyimler	Zorlayıcı duygular
	Hastalıkla yüzleşme
Mesleki deneyimler	Temel hemşirelik becerilerinde gelişim
	Mesleki doyum
	Mesleğin zorlukları
	Ekip çalışması ve klinik etkileşim
	Profesyonel baş etme
Baş etme davranışları	Duygusal baş etme
	Kaçma-kaçınma davranışı
	Sosyal destek

da toplanmıştır.

Alt tema: Yapıcı Duygular

Öğrenci hemşireler kliniğe ilk çıktıklarında yapıcı duygular yaşamışlardır.

K5: Benim ilk günüm aşırı heyecanlıydı. İlk defa scrubs giydim, ilk defa hastane ortamına girdim. O gün tam olarak hemşire gibi hissettim.

K12: Kliniğe ilk çıktığımız gün kendimi hemşire gibi hissetmişim. Klinik ortamda meslektaşlarımızı gördüğümde klinik ortama ait hissettim. Bu nedenle çok heyecanlanmışım.

Alt tema: Keyif Verici Duygular

Öğrencilerin bir kısmı heyecan ve mutluluk veren keyif verici duygular yaşadıklarını ifade etmiştir.

K13: Hasta odasına girmek, hastalar ile temas etmek beni heyecanlandırmıştı. Hastaların öğrenci hemşireler olarak bize yaklaşımları çok güzeldi. Bu konuda gerçekten mutlu hissetmişim.

Alt tema: İletişim Becerilerinde Gelişim

Öğrencilerin ilk klinik uygulamadan sonra iletişim becerilerini belirgin şekilde geliştirdikleri gözlemlenmiştir.

K1: Klinikte bir hastayla nasıl konuşmam gerektiğini bilmiyordum, uygulama sayesinde öğrendim. Hastamla rahat iletişim kurabildim. İletişim konusunda kendimi çok geliştirdiğimi düşünüyorum.

K8: Hem kendi hastam hem diğer hastalar ile iletişim kurdum. Herkesin birbiri ile iletişimi vardı. Bu benim için güzel bir deneyimdi. Hasta, hasta yakını, hemşire, fizyoterapist farklı kişiler ile temas ettik. İnsanlara nasıl yaklaşılır, nasıl iletişim kurulur öğrendik.

Alt tema: Hastayla Olumlu Etkileşim

Öğrenciler klinik ortamda hastaların hastalıkları ile baş etmeleri ve yaşama tutunma çabalarından etkilendiklerini belirtmiştir.

K13: Ben en çok hastaların bizi teşvik etmesinden etkilendim. Hastalara uygulanan girişimlerde hastaların bizleri gözlem ve uygulama anlamında motive etmelerinden etkilendim.

K21: Beni en çok etkileyen şey bir hastam ile konuşurken iyileşme isteğinin ailesi veya nişanlısı için değil, sadece kendisi için istemesi benim çok hoşuma gitmişti. Ve beni çok etkilemişti.

K23: Hastamın çok yaşlı ve fiziksel olarak kötü bir durumda olması beni çok etkilemişti. Ancak hastam yaşama karşı çok ümitliydi. Hastamın hastalık belirtilerine rağmen yaşama tutunma çabası beni çok etkiledi.

Tema 2. Zorlayıcı Deneyimler

Alt tema: Zorlayıcı Duygular

Öğrencilerin bir kısmı kliniğe ilk çıktıklarında kor-

ku, kaygı ve stres gibi zorlayıcı duygular yaşadıklarını belirtmiştir.

K8: Serviste olduğum için gergindim. His olarak ilk geldiğimde gergindim, hasta ile nasıl iletişim kuracağım diye korkuyordum.

K22: Ben ilk geldiğimde çok heyecanlıyım ama çok da korkuyordum. Hastanın yanına gidip onunla konuşuyorum ama daha ben öğrenciyim, hemşireleri bile dikkatli dinlemezken beni neden dinleyecek ki? diye düşünüyordum.

Alt tema: Hastalıkla Yüzleşme

Öğrenci hemşireler, ilk klinik uygulamalarda karşılaştıkları hastaların ciddi sağlık sorunları ve duygusal zorluklarından derin bir şekilde etkilenmişlerdir.

K3: Ben bir tane hastadan çok etkilendim. Hastada omurilik hasarı vardı. Hem hikayesi hem de hastanın durumu kötüydü. Hastayı görünce durduk, sadece gözlem yapabildik. Hasta hiçbir şey yapamıyordu. Basınç yaralanması vardı. Kolunu kaldıramıyordu. Kan basıncını ölçmek için kolunu tutmaya çalıştım, hasta bağırınca çok kötü oldum. İçim bir garip oldu. Her gün zordu benim için. Hastanedeki uygulamalara alıştım ama duygusal olarak zorlandım.

K4: Benim hastam benim kardeşimle yaşıttı, 19 yaşında. O hastayla empati yaptığım zaman aslında ona iyi gelebilecek şeylerden şuan da mahrum kaldığını gördüm. Şimdi iyileşsen bir anda yürüyebilseydin ne yapmak istersin? Nereye gitmek istersin? diye sordum. O da hiçbir yere gitmek istemem. Sadece bahçeye çıkıp çocuklar gibi koşmak isterdim dedi. Bu beni çok etkilemişti.

K5: Klinikte bir hasta çok ağrı çektiği için bağırıyordu. Hastayı klinikten ayrıldıktan sonra evimde bile düşünüyordum. Neden bu kadar ağrısı var? Neden bu kadar bağılıyor? diye kendime soruyordum? O hasta beni kötü etkilemişti.

Tema 3. Mesleki Deneyimler

Alt tema: Temel Hemşirelik Becerilerinde Gelişim

Öğrenci hemşireler, ilk klinik uygulamalarında temel hemşirelik becerilerini geliştirme fırsatı bulmuşlardır.

K3: Ben periferik intravenöz kateter uygulama, kan alma, kan glukozu bakma uygulamalarında kendimi geliştirdiğimi düşünüyorum. Okulda bu uygulamaları maket üzerinde yaparken hastane ortamında gerçek hasta üzerinde uygulama fırsatı bulduk. Gerçek hasta üzerinde uygulama yaparken, hastayı incitebileceğimden dolayı ilk anda gergindim. Ancak pratik yaptıkça gerginliğim azaldı.

K7: Okulda aldığımı teorik eğitim ve maket üzerinde yaptığımız uygulamaları hastane ortamında hasta üzerinde uygulamak beni etkilemişti. Genel olarak vital bulguları alma, kan glukozu bakma, ilaç hazırlama, periferik intravenöz kateter uygulamalarında kendimi geliştirdim.

K11: Uygulama sayesinde hastadan veri toplama, hastaya yönelik girişimleri planlama ve uygulama gibi basamakları gerçekleştirirken, hemşirelik bakım planında nasıl ilerlememiz gerektiğini öğrenmiş olduk.

Alt tema: Mesleki Doyum

Öğrencilere ilk klinik uygulama sonrası hemşirelik mesleği sorulduğunda, mesleğe karşı olumlu bir bakış açısına sahip olduklarını ve mesleki anlamda doyum yaşadıklarını belirtmişlerdir.

K1: Klinikte gün sonunda yorgun olsak da hastamızın vedalaşırken bize teşekkür etmesi, gülümsemesi bile günün tüm yorgunluğunu alıyordu.

K5: Hemşire olarak hasta bakımında aktif rol alan bir mesleğiz. Hastanın bakımıyla tam olarak ilgilenilecek miyim? kaygısı yaşıyordum. Hasta ile sürekli temas halinde olmak, bakımı ile ilgilenmek bana göre değil diyordum. Ancak kliniğe çıktıktan

sonra farklı oluyormuş. Gerçekten kaygı duyduğum her şeyi yapabildiğimi fark ettim.

K6: Yalnızca hemşirelik mesleğinde değil, her meslekte zorluklarla karşılaşacağımızı biliyorum ve bununla başa çıkmaya çalışıyorum. Hemşirelik mesleğini seviyorum ve devam etmek istiyorum. Bu nedenle kendimi geliştirmenin çok önemli olduğunu düşünüyorum.

Alt tema: Mesleğin Zorlukları

Öğrenciler hemşirelik mesleğinden doyum aldıkları gibi aynı zamanda mesleğin zorlayıcı yanları olduğundan da söz etmişlerdir.

K3: Klinik hemşiresi olarak çalışmak zor. Hastaların çektiği acıları düşününce bana her anlamda bu mesleği yapmak zorlayıcı geliyor. Bana göre hemşirelik mesleğinin çalışma şartları, nöbet usulü çalışma sistemi, yoğun mesai saatleri zorlayıcı yanlarıdır.

K7: Hemşirelik mesleğinin hem maddi hem manevi olarak yıpratıcı bir meslek olduğunu düşünüyorum.

K10: Mesleğin iş yükünün ağır olması, sürekli yorucu bir tempoda çalışma zorlayıcı. Manevi olarak doyumunu çok yüksek bir meslek olmasına rağmen zorlukları da çok olan bir meslek olduğunu düşünüyorum.

Alt tema: Ekip Çalışması ve klinik etkileşim

Öğrenciler ilk klinik uygulamalarında hemşireliğin çok yönlü bir meslek olduğunu keşfederken, hasta bakımında ekip çalışmasının önemine vurgu yapmışlardır.

K11: Ben hemşireliğin çok yönlü bir meslek olduğunu düşünüyorum. Hastaya bakım verirken klinik ortamda ekip olarak çalışıyoruz. Bu durum bize farklı bakış açıları da kazandırıyor. Uygulama sırasında ekip içi iletişimimizin yeterli olduğunu düşünüyorum.

K22: Ekip içinde herkesin kendi yetki ve sorumlu-

luklarını bilmesi ve uygulamasının hasta bakım kalitesini olumlu etkileyeceği fikrindeyim. Mezun olduktan sonra mesleğimizi yaparken de buna özen göstermenin gerekli olduğunu düşünüyorum.

Alt tema: Profesyonel Baş Etme

Öğrencilerin bir kısmı yaşadıkları deneyimler ile baş etme de profesyonel yaklaşımı benimsediklerini belirtmişlerdir.

K9: Hastaların durumu kötü olsa da ben normalleştirmeye çalıştım. İlk kez kliniğe çıktım ve ilk kez bu durumları deneyimlediğim için normal olduğunu düşündüm. Ben de etkilendim ancak kendime “daha sık bu durumlarla karşılaşacaksın, hep böyle şeyler göreceksin” dedim.

K10: Ben yapılan her uygulamanın hastaların sağlığı için yapıldığının farkındayım. Arkadaşlarımla da dediği gibi ileride daha farklı senaryolarla karşılaşabileceğimizi düşündüm. Bu nedenle duygusal değil de mantıksal yaklaşarak hastaları iyileştirme odaklı düşündüm.

Tema 4. Baş Etme Davranışları

Öğrencilere ilk klinik deneyimlerindeki zorluklarla baş etmek için ne yaptıkları sorulduğunda; duygusal baş etme, kaçma-kaçınma davranışı ve sosyal destek yollarını izledikleri belirlenmiştir.

Alt tema: Duygusal Baş etme

Öğrenciler yaşadıkları deneyimlerin ardından ağlayarak baş etmeye çalıştıklarını belirtmişlerdir.

K3: Ben çok duygusal bir insanım. Omurilik hasarı olan hasta benim için çok travmatik bir deneyimdi. 27 yaşında çok genç bir hastaydı. Çok üzücü bir durumdu. Klinikte hastama belli etmiyordum ama eve gidince ağlamıştım.

K21: Fiziksel olarak kötü durumda olan hastaları gördükçe üzülüyordum. Eve gidip sürekli ağlıyordum. Bana çok ağır geldiği için baş edemedim.

Alt tema: Kaçma-Kaçınma Davranışı

Öğrencilerden bazıları yaşadıkları deneyimle baş etmek için ortamdaki ayrılma yolunu seçtiklerini ifade etmiştir.

K6: İlk klinik deneyimimizde ben baş edemediğimi düşünüyorum. Omurilik hasarı olan hastayı gördüğümde kendimi gerçekten çok kötü hissettim ve odadan çıkarak uzaklaşma yolunu seçtim.

K11: İntravenöz kateter uygulaması sırasında hastamı gözlemlerken, gözlemi bırakıp odadan çıktım. Çünkü daha fazla gözlem yapmak bana kendimi daha kötü hissettirecekti. O nedenle ortamdaki uzaklaşmayı denedim.

Alt tema: Sosyal Destek

Öğrenciler zorluk yaşadıklarında aile, arkadaş gibi sosyal destek mekanizmalarına başvurdıklarını belirtmişlerdir.

K17: Ben klinikteki zorlayıcı durumlarla baş edemediğimde ailemi aradım ve onlarla paylaştım. Ailemin deneyimlerini dinleyerek hastalarıma daha farklı yaklaşıma çalıştım.

K18: Bende hastaların zorlayıcı deneyimleri karşısında ne yapacağımı bilemediğim durumlarda arkadaşlarımla konuştum. Zorlandığım alanları arkadaşlarıma anlattım.

K23: Hastamın kan basıncında düzensizlikler vardı ve ben çok üzülmuştüm. Bu durumla baş edebilmek için ailemle konuşmuştum. Ailem ile konuşmak bana kendimi iyi hissettirmişti.

TARTIŞMA

Tema 1: Olumlu Deneyimler

Öğrenci hemşireler, ilk klinik uygulamalarında heyecan ve mutluluk gibi yapıcı duygular yaşamış ve bu deneyim sayesinde hemşirelik kimliklerini daha güçlü hissetmişlerdir. Bu bulgu, teorik eğitimden klinik uygulamaya geçiş sürecinde öğrencilerin motivasyon ve mesleki aidiyet kazandıklarını göstermektedir. Literatürde de benzer biçimde, ilk klinik deneyimlerin öğrenci hemşirelerde mutluluk, heyecan ve merhamet duygularını tetiklediği

belirtilmiştir (Yıldız, Gülsoy ve Karagözoğlu, 2025; Bal, Korkmaz ve Özen, 2025). Bununla birlikte, bu çalışmanın farklılığı, öğrencilerin bu duyguları özellikle uzun süreli hasta bakımının yürütüldüğü rehabilitasyon kliniği bağlamında deneyimlemiş olmalarıdır. Bu durum, klinik ortamın özelliklerinin duygusal deneyimlerin yoğunluğunu ve biçimini şekillendirebildiğini ortaya koymaktadır.

Klinik ortam, öğrencilere hasta ve sağlık ekibiyle iletişim kurma fırsatı sunmuş ve bu deneyim onların iletişim becerilerini geliştirmelerine katkı sağlamıştır. Literatürde, etkin iletişimin öğrencilerin profesyonel gelişimini destekleyen kritik bir unsur olduğu vurgulanmaktadır (Yıldız İçigen ve Sönmez, 2024; Wang, Cao ve Du, 2022). Ancak bu çalışmada öğrenciler, yalnızca teknik beceri öğrenimi değil, aynı zamanda ekip içinde yer alma deneyimi ile iletişim becerilerini pekiştirmiştir. Bu yönüyle çalışma, iletişim becerisinin profesyonel kimlik gelişimi üzerindeki önemine dikkat çekmektedir.

Öğrenciler, hastaların olumlu geri bildirimleriyle manevi doyum yaşadıklarını ve mesleğe olan bağlılıklarının güçlendiğini belirtmiştir. Literatürde hasta ile olumlu etkileşimlerin hemşirelerin mesleki doyumunu artırdığına işaret edilmektedir (Mohamed, El-Sayed, Elhanafy ve Noeman, 2024; Dor ve Halperin, 2022). Mevcut çalışma, öğrenci hemşirelerin hasta geri bildirimlerini yalnızca bir memnuniyet göstergesi olarak değil, mesleğe yönelik motivasyon ve bağlılığı artıran güçlü bir unsur olarak algıladıklarını ortaya koymaktadır.

Tema 2: Zorlayıcı Deneyimler

Araştırma bulgularına göre öğrenci hemşireler, ilk klinik uygulamalarında stres, kaygı, korku ve gerginlik gibi zorlayıcı duygular yaşamışlardır. Özellikle klinik ortama ilk kez girmenin yarattığı belirsizlik, öğrencilerde yoğun kaygı ve tedirginlik oluşturmuştur. Literatürde de benzer şekilde, hemşirelik öğrencilerinin ilk klinik deneyimlerin-

de korku, hata yapma endişesi ve iletişimde belirsizlik nedeniyle stres yaşadıkları belirtilmektedir (Dias vd., 2024; Toğan vd., 2023; Tosunöz, Güngör ve Öztunç, 2021). Bununla birlikte mevcut çalışmamız, öğrencilerin yalnızca bireysel kaygılarını değil, aynı zamanda hemşirelerin tepkileri ve hasta iletişimindeki belirsizlikler gibi çevresel faktörlerden de etkilendiklerini ortaya koyarak literatüre farklı bir bakış açısı sunmaktadır. Bu durum, klinik deneyimin öğrenci hemşireler için yalnızca teknik beceri öğrenme süreci değil, aynı zamanda yoğun duygusal zorlukları da içeren çok yönlü bir deneyim olduğunu göstermektedir. Ayrıca bulgular, öğrencilerin stres ve kaygıyla baş etmede daha sistematik duygusal destek mekanizmalarına ihtiyaç duyduğunu ortaya koyarak, literatürde klinik deneyimler sırasında öğrenci desteğinin önemini vurgulayan çalışmaları desteklemektedir (Altan Sarıkaya, Taş ve Akgün, 2021). Bu yönüyle araştırmamız, hemşirelik eğitiminde öğrencilerin duygusal gereksinimlerine odaklanılması gerektiğini somut biçimde ortaya koymaktadır.

Öğrenciler, özellikle fizik tedavi ve rehabilitasyon kliniklerinde uzun süreli tedavi gören ve ağrı ile mücadele eden hastalardan olumsuz şekilde etkilendiklerini belirtmiştir. Bu durum, öğrencilerde güçlü bir empatik etki yaratırken aynı zamanda mesleki farkındalıklarını artırmıştır. Literatürde de benzer şekilde, öğrencilerin hastaların acı ve kaygılarına tanıklık etmelerinin empatik becerilerini geliştirdiği bildirilmektedir (Mohamed vd., 2024; Dor & Halperin, 2022). Çalışmamız ise bu sürecin yalnızca empatiyi güçlendirmekle kalmayıp, öğrencilerin profesyonel baş etme stratejilerini de şekillendirdiğini ortaya koyarak literatüre katkı sağlamaktadır.

Tema 3: Mesleki Deneyimler

Araştırma bulgularına göre öğrenci hemşireler, klinik uygulama sürecinde vital bulgu takibi, kan alma, periferik intravenöz kateter uygulaması, kan

glukozu ölçümü ve ilaç uygulama gibi temel hemşirelik becerilerinde gelişim göstermiştir. Teorik bilgilerini uygulamaya aktarma konusunda da ilerleme kaydetmişlerdir. Benzer şekilde, Cowen ve arkadaşları (2018), öğrencilerin hasta değerlendirme, intravenöz girişimler ve temel bakım alanlarında en çok öğrenme sağladıklarını bildirmiştir. Öğrencilerin bu becerilerdeki gelişimi, teorik eğitimin yanı sıra laboratuvar uygulamaları ve klinik rehberlik ile desteklenmiştir.

Araştırmamızda öğrenci hemşireler, hemşirelik mesleğinin hem kişiye mesleki doyum sağladığını hem de olumlu bir bakış açısı kazandırdığını ifade etmiştir. Hastalara uyguladıkları girişimlerin ardından teşekkür, gülümseme veya dua gibi geri bildirimlerin yorgunluklarını azalttığı ve manevi tatmin sağladığı belirtilmiştir. Öğrenciler, hemşireliğin fiziksel ve zihinsel olarak zorlu bir meslek olduğunu; uzun çalışma saatleri, nöbetler ve ağır iş yükünün mesleğin olumsuz yönleri arasında yer aldığını belirtmiştir. Benzer şekilde Mahasneh, Shoqirat, Alsaraireh, Singh ve Thorpe (2021), Girgin, Yıldırım ve Kısaç (2023) de hemşirelik mesleğinin yoğun çalışma koşulları, personel yetersizliği ve mesleki riskler içerdiğini raporlamıştır. Bu bulgular, öğrenci hemşirelerin mesleğe dair gerçekçi bir farkındalık geliştirdiklerini ve zorlukları erken deneyimlediklerini göstermektedir.

Araştırma bulgularımıza göre öğrenciler, hemşireliğin çok yönlü bir meslek olduğunu ve ekip çalışmasının önemini kavradıklarını ifade etmiştir. Literatürde ekip çalışmasının, insan gücünün etkin kullanımı, zor durumlarla baş etme, yüklerin paylaşılması, hasta güvenliğinin sağlanması ve hızlı müdahale açısından kritik olduğu vurgulanmaktadır (Baek, Han, Cho ve Ju., 2023; Bragadóttir, Kalisch, Flygenring ve Tryggvadóttir, 2023). Öğrencilerin ekip çalışmasının önemini fark etmeleri, mezuniyet sonrası multidisipliner bir ekibin parçası olacakları klinik uygulamalara hazırlık açısından

dan anlamlıdır.

Araştırmamızda öğrenci hemşireler, klinik ortamda hastaların hastalıklarıyla baş etme ve yaşama tutunma çabalarından etkilendiklerini belirtmiştir. Özellikle fizik tedavi ve rehabilitasyon klinikleri, uzun süreli bakım ve kronik ağrı ile mücadele gerektirmektedir (Aydoğan Baykara, 2025). Öğrenciler, hastaların baş etme yöntemlerini gözlemleyerek mesleki farkındalıklarını ve hasta bakımına yaklaşımlarını şekillendirmiştir. Zorlayıcı durumlarla karşılaştıklarında ise durumu normalleştirip bu tür durumlarla sıkça karşılaşacaklarını akıllarına getirerek profesyonel bir tutum sergilediklerini ifade etmişlerdir. Klinik ortamda hemşireler, hastaların yaşadığı fiziksel ve ruhsal sıkıntıları zaman zaman içselleştirebilmekte, ancak etkili bakım için duygularını yöneterek profesyonel yaklaşımı sürdürmeleri gerekmektedir. Öğrenciler bu süreçte çeşitli profesyonel baş etme stratejileri geliştirmiş; bu stratejiler hem mesleki sorumluluk bilincini artırmış hem de duygusal zorlanmalarını yönetmelerine yardımcı olmuştur. Literatürde de profesyonel baş etme stratejilerinin, öğrenci hemşirelerin klinik performansını ve psikolojik dayanıklılığını güçlendirdiği vurgulanmaktadır (Altan Sarıkaya, Taş ve Akgün, 2021).

Tema 4: Baş Etme Davranışları

Araştırma bulgularına göre, öğrenci hemşireler ilk klinik uygulamada karşılaştıkları zorluklar karşısında çeşitli baş etme davranışları sergilemişlerdir. Bu kapsamda üç alt tema belirlenmiştir: “duygusal baş etme”, “kaçma-kaçınma davranışı” ve “sosyal destek”. Öğrenciler, hastaların yaşadığı zorluklardan etkilenerken duygusal olarak zorlandıklarını ve bu durumla baş edebilmek için ağladıklarını ifade etmişlerdir. Altan Sarıkaya, Taş ve Akgün (2021) benzer şekilde, öğrencilerin hastaların yaşadığı sıkıntılar nedeniyle duygusal zorlanmalar yaşadığını ve bu durumla baş etme yolları geliştirdiklerini

bildirmiştir.

Bulgularımıza göre, bazı öğrenciler zorlayıcı durumlarla başa çıkmak için ortamdan uzaklaşma veya uygulamayı bırakma gibi kaçınma davranışları sergilemiştir. Ahmed ve Mohammed (2019) da benzer şekilde, öğrencilerin klinik ortamda zorlandıkları durumlar karşısında kaçınma eğiliminde olduklarını raporlamıştır. Bu durum, öğrencilerin stres ve kaygı ile baş etme stratejilerini henüz tam olarak geliştiremediklerini ve klinik deneyim sırasında desteklenmelerinin önemini göstermektedir.

Öğrenciler ayrıca zorlayıcı durumlarla baş edebilmek için sosyal destekten faydalanmışlardır. Aileleri ve arkadaşlarıyla deneyimlerini paylaşmaları, duygusal olarak kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlamıştır. Literatürde de hemşirelik öğrencilerinin, zorlayıcı durumlarla baş ederken akranları, eğitmenleri ve aileleri ile iletişim kurarak sosyal destek ağlarını kullandıkları belirtilmektedir (Öner ve Karabudak, 2021; Onieue-Zafra vd., 2020). Bu bulgular, öğrencilerin klinik deneyimlerinde sosyal destek ve duygusal baş etme stratejilerini etkin bir şekilde kullandıklarını ve bu stratejilerin mesleki dayanıklılıklarının gelişmesine katkı sağladığını göstermektedir.

Sınırlılıklar

Nitel araştırmaların doğası gereği araştırmada küçük ve amaçlı örneklem kullanımı nedeni ile bulgular tüm hemşirelik öğrencilerine genellenemez.

SONUÇLARIN UYGULAMADA KULLANIMI

Bu araştırmada ilk klinik uygulamasını tamamlayan hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulama deneyimleri incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre öğrenci hemşirelerin uygulamada olumlu ve zorlayıcı deneyimler yaşadıkları ve bu zorlayıcı deneyimler karşısında geliştirdikleri baş etme yöntemlerine yönelik bulgular elde edilmiştir. Bu bul-

gular sonucunda öğrencilerin eğitim ve uygulama süreçlerinde yaşadıkları duygusal ve profesyonel zorluklara yönelik çeşitli müdahaleler ve meslek algılarının güçlendirilmesi için gerekli desteklerin sağlanması gerektiğini göstermektedir.

Öğrenci hemşirelerin klinik uygulama deneyimlerini desteklemek için eğitim programlarına deneyimli hemşirelerden oluşan mentörlük desteği eklenmeli, böylece öğrencilerin karşılaştıkları zorlukları aşmaları kolaylaştırılmalıdır. Duygusal zorluklarla başa çıkabilmeleri için psikolojik danışmanlık ve destek grupları gibi psikososyal hizmetler sunulmalı, hasta bakımında profesyonel tutum ve karar alma becerilerini güçlendirmek amacıyla vaka analizleri, seminerler ve simülasyon temelli eğitimler müfredata dahil edilmelidir. Ayrıca, öğrencilerin hemşirelik mesleğine yönelik olumlu algılarını pekiştirmek için kariyer gelişim atölyeleri, rol model buluşmaları ve ilham verici seminerler düzenlenmeli; uygulama süreçlerinin ardından yapılandırılmış geri bildirim alınarak öğrencilerin bireysel ve mesleki gelişimleri sürekli desteklenmelidir.

Bilgilendirmeler

Çıkar çatışması yoktur. Finansal destek yoktur. Ege Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği (EGEBAYEK) Kurulu'ndan etik onay (Karar Tarihi: 7 Şubat 2025, Karar Numarası: 2733) ve çalışmanın yapılacağı kurumdan yazılı izin (Karar Tarihi: 10.03.2025, Karar Numarası: E.2328681) alınmıştır.

Yazar Katkıları

Fikir/kavram M.U.Ü, D.S; Tasarım M.U.Ü; Denetleme/danışmanlık D.S; Veri toplama ve işleme M.U.Ü; Analiz ve yorum M.U.Ü, D.S; Kaynak taraması M.U.Ü; Makale yazımı M.U.Ü, D.S; Eleştirel düşünme ve değerlendirme D.S.

KAYNAKLAR

- Ahmed, W. A., ve Mohammed, B. M. (2019). Nursing students' stress and coping strategies during clinical training in KSA. *Journal of Taibah University Medical Sciences*, 14(2), 116-122. <https://doi.org/10.1016/j.jtumed.2019.02.002>
- Altan Sarıkaya, N., Taş, Ç., ve Akgün, N. (2021). Klinik deneyim yaşayan hemşirelik öğrencilerinin duygu düzenleme güçlüklerinin incelenmesi. *Online Turkish Journal of Health Sciences*, 6(2), 191-200. <https://doi.org/10.26453/otjhs.840812>
- Aydoğan Baykara, R. (2025). Kırık iyileşmesi ve fizik tedavi. In A. Kamanlı (Ed.), *Fizik tedavi ajanları* (1. baskı, ss. 144-153). Ankara: Türkiye Klinikleri.
- Baek, H., Han, K., Cho, H., ve Ju, J. (2023). Nursing teamwork is essential in promoting patient-centered care: A cross-sectional study. *BMC Nursing*, 22, Article 433, 1-8. <https://doi.org/10.1186/s12912-023-01592-3>
- Bal, B., Korkmaz, M., ve Özen, D. Ö. (2025). Hemşirelik Öğrencilerinin Hemşire Olma Yolundaki İlk Klinik Deneyimlerinin Değerlendirilmesi: Bir Günlük Çalışması. *YOBÜ Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 6(1), 1-9.
- Baş, T., ve Akturan, U. (2017). *Sosyal bilimlerde bilgisayar destekli araştırma yöntemleri* (3. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Başkale, H. (2016). Determination of validity, reliability and sample size in qualitative studies. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9(1), 23-28.
- Brady, M., Price, J., Bolland, R., ve Finnerty, G. (2019). Needing to belong: First practice placement experiences of children's nursing students. *Comprehensive Child and Adolescent Nursing*, 42(1), 24-39. <https://doi.org/10.1080/24694193.2017.1372530>
- Bragadóttir, H., Kalisch, B. J., Flygenring, B. G., ve Tryggvadóttir, G. B. (2023). The relationship of nursing teamwork and job satisfaction in hospitals. *SAGE Open Nursing*, 9, 23779608231175027. <https://doi.org/10.1177/23779608231175027>
- Colorafi, K. J., ve Evans, B. (2016). Qualitative descriptive methods in health science research. *Health Environments Research and Design Journal*, 9(4), 16-25. <https://doi.org/10.1177/1937586715614171>
- Cowen, K. J., Hubbard, L. J., ve Hancock, D. C. (2018). Expectations and experiences of nursing students in clinical courses: A descriptive study. *Nurse Education Today*, 67, 15-20. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2018.04.024>
- Creswell, J. W. (2013). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (4th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Dias, J. M., Subu, M. A., Al-Yateem, N., Ahmed, F. R., Rahman, S. A., Abraham, M. S., ... Javanbakh, F. (2024). Nursing students' stressors and coping strategies during their first clinical training: a qualitative study in the United Arab Emirates. *BMC nursing*, 23(1), 322. <https://doi.org/10.1186/s12912-024-01962-5>
- Dor, A., ve Halperin, O. (2022). Nurses' job satisfaction and motivation: Patients' and nurses' perceptions. *Journal of Biosciences and Medicines*, 10(6), 121-131. <https://doi.org/10.4236/jbm.2022.106011>
- Girgin, B., Yıldırım, A., ve Kıskaç, N. (2023). Factors caused by occupational anxiety in nurses. *Journal of Intensive Care Nursing*, 27(2), 94-100.
- Houghton, C., Casey, D., Shaw, D., ve Murphy, K. (2013). Rigour in qualitative case-study research. *Nurse Researcher*, 20(4), 12-17. <https://doi.org/10.7748/nr2013.03.20.4.12.e326>
- Kalyani, M. N., Jamshidi, N., Molazem, Z., Torabizadeh, C., ve Sharif, F. (2019). How do nursing students experience the clinical learning environment and respond to their experiences? A qualitative study. *BMJ Open*, 9(7), e028052. <https://doi.org/10.1111/jocn.14015>
- Mahasneh, D., Shoqirat, N., Alsaraireh, A., Singh, C.,

- ve Thorpe, L. (2021). From learning on mannequins to practicing on patients: Nursing students' first-time experience of clinical placement in Jordan. *SAGE Open Nursing*, 23(7), 1-7. <https://doi.org/10.1177/23779608211004298>
- Marriott, P. H., Weller-Newton, J. M., ve Reid, K. J. (2024). Preparedness for a first clinical placement in nursing: a descriptive qualitative study. *BMC nursing*, 23(1), 345. <https://doi.org/10.1186/s12912-024-01916-x>
- Mohamed, B. R. S., El-Sayed, N. M., Elhanafy, E. Y., ve Noeman, M. A. E. M. (2024). Relationship between nurses' motivation and patients' outcomes in hemodialysis departments. *Damanhour Scientific Nursing Journal*, 2(1), 13-30. <https://doi.org/10.21608/dsnj.2024.359876>
- Onieva-Zafra, M. D., Fernández-Muñoz, J. J., Fernández-Martínez, E., García-Sánchez, F. J., Abreu-Sánchez, A., ve Parra-Fernández, M. L. (2020). Anxiety, perceived stress and coping strategies in nursing students: A cross-sectional, correlational, descriptive study. *BMC Medical Education*, 20, Article 370, 1-9. <https://doi.org/10.1186/s12909-020-02294-z>
- Öner, H., ve Karabudak, S. S. (2021). Orjinal Makale Hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulamalar sırasında yaşadıkları olumsuz duygular ve baş etme deneyimleri: Odak grup görüşmesi. *Odak grup görüşmesi*, 60, 57-73.
- Özsaban, A., ve Bayram, A. (2020). Factors affecting the clinical experience of nursing students in Turkey: A systematic review. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(2), 124-145.
- Peker-Dural, H., ve Karasu, M. (2023). Nitel araştırma yöntemleri psikoloji uygulama örnekleriyle (1. basım). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Toqan, D., Ayed, A., Malak, M. Z., Hammad, B. M., AL-Bashtawy, M., Hayek, M., ve Thultheen, I. (2023). Sources of stress and coping behaviors among nursing students throughout their first clinical training. *SAGE open nursing*, 9, 23779608231207274. <https://doi.org/10.1177/23779608231207274>
- Tong, A., Sainsbury, P., ve Craig, J. (2007). Consolidated criteria for reporting qualitative research (COREQ): A 32-item checklist for interviews and focus groups. *International Journal of Quality in Health Care*, 19(6), 349-357. <https://doi.org/10.1093/intqhc/mzm042>
- Tosunöz, İ. K., Güngör, S., ve Öztunç, G. (2021). İlk Klinik Uygulama Öncesi Yaşanan Kaygı: Hemşirelik Öğrencileri Örneği. *Yobü Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2(1), 14-21.
- Wang, Q., Cao, X., ve Du, T. (2022). First-year nursing students' initial contact with the clinical learning environment: impacts on their empathy levels and perceptions of professional identity. *BMC nursing*, 21(1), 234. <https://doi.org/10.1186/s12912-022-01016-8>
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2008). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (6. baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yıldız, E., Gülsoy, Z., ve Karagözoğlu, Ş. (2025). First clinical practice experiences of nursing students in intensive care unit: A qualitative study. *Nursing in Critical Care*, 30(3), e70017.
- Yıldız İçigen, A., ve Sönmez, S. (2024). Nursing students' metaphorical perceptions of professional communication and the concept of nursing in their first clinical practice: qualitative research. *BMC nursing*, 23(1), 952. <https://doi.org/10.1186/s12912-024-02590-9>